

**ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ 2011 M.**

Vienas svarbiausių vaiko sveikatos raidos tarpinių yra vaikystė. Tuo laikotarpiu suformuotos vaiko elgsenos ir gyvenenos nuostatos turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ ir Lietuvos higienos norma HN 75:2010 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, priimant vaiką į įstaigą ir vėliau kiekvienais metais turi būti pateiktas Vaiko sveikatos pažymėjimas (forma Nr.027-1/a). Remiantis šiuo pažymėjimų duomenimis atliekama ikimokyklinių ugdymo įstaigų vaikų sveikatos stebėseną ir analizė. Yra labai svarbu, kad sveikatą patikrintų visi ugdytiniai, nes neturėdami informacijos apie vaiko sveikatą, ikimokyklinės ugdymo įstaigos pedagogai ir visuomenės sveikatos specialistai negali užtikrinti, kad ugdymo proceso metu nebus pakenkta vaiko sveikatai.

Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų visų vaikų sveikata profilaktiškai tiek 2010 m., tiek 2011 m. buvo patikrinta. 2010 m. bendras vaikų skaičius buvo **3 999**, (**2 032** mergaitės ir **1 967** berniukai). 2011 m. vaikų skaičius padidėjo ir buvo **4 154**, (**2 105** mergaitės ir **2 049** berniukai).

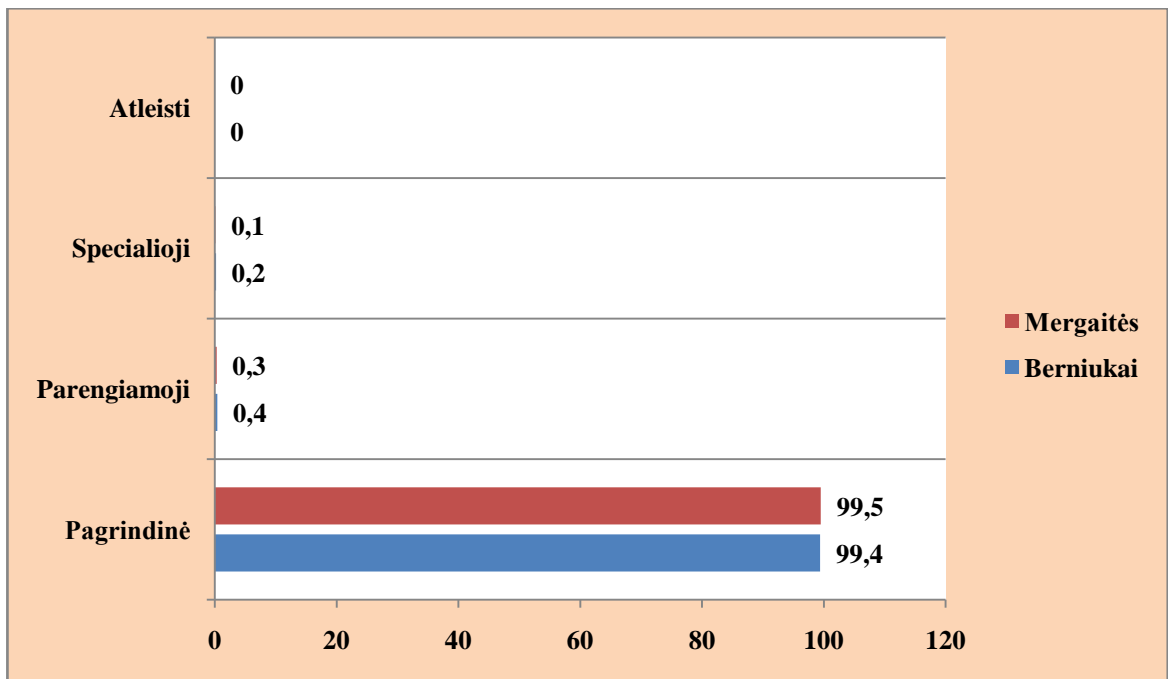
Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse

Pastaruoju metu visame pasaulyje pastebimas mažėjantis vaikų fizinis aktyvumas.

Kūno kultūra ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje – svarbi bendrojo ir fizinio ugdymo proceso dalis ir vaikų sveikatos stiprinimo, taisyklingos raidos priemonė.

Vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau nei sveikiesiems, svarbus įvairių kūno kultūros priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų 2011 m. vaikų sveikatos būklės analizė parodė, kad į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirtos **2 095 (99,5 proc.)** mergaitės ir **2 036 (99,4 proc.)** berniukai; **7 (0,3 proc.)** mergaitės ir **9 (0,4 proc.)** berniukai - į parengiamąją grupę; **3 (0,2 proc.)** mergaitės ir **4** berniukai (**0,2 proc.**) - į specialiąją grupę. Nei vienas vaikas nebuvo atleistas nuo kūno kultūros pamokų (1 pav.).

1 pav. Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse (proc.)

Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse absoliučiais skaičiais ir procentais pagal lytį ir ugdymo grupes pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk. ir proc.)

	Viso		Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Pagrindinė	2 095 (99,4)	2 036 (99,4)	397 (99,5)	394 (98,7)	1 274 (99,4)	1 263 (99,6)	424 (99,8)	379 (99,2)
Parengiamoji	7 (0,4)	9 (0,5)	1 (0,2)	3 (0,7)	5 (0,4)	3 (0,2)	1 (0,2)	3 (0,8)
Specialioji	3 (0,2)	4 (0,1)	1 (0,2)	2 (0,5)	2 (0,1)	2 (0,2)	0	0
Atleisti	0	0	0	0	0	0	0	0

Profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas

Mokslininkai, tyrinėjantys vaikų sveikatą, pastaraisiais metais pastebi, kad šalyje mažėja geros sveikatos vaikų, o daugėja turinčių įvairių sveikatos sutrikimų ir sergančių lėtinėmis ligomis. Įvairių ligų rizikos veiksniai nustatomi vis jaunesnio amžiaus vaikams.

Iš **3 999** 2010 m. profilaktiškai patikrintų Šiaulių miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų vaikų **1 718 (43 proc.)** turėjo sveikatos sutrikimų, **2 281 (57 proc.)** buvo sveiki.

2011 m. vaikų, turinčių sveikatos sutrikimų dalis padidėjo. Iš **4 154** patikrintų vaikų sutrikimų turėjo **2 153 (51,8 proc.)**, **2 001 (48,1 proc.)** buvo sveiki. Lyginant tiek pagal lytį, tiek ir pagal ugdymo grupes matyti, kad mergaitės turi mažiau sveikatos sutrikimų nei berniukai (2 lentelė).

2 lentelė. Sveikų ir turinčių sutrikimų vaikų pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk. ir proc.)

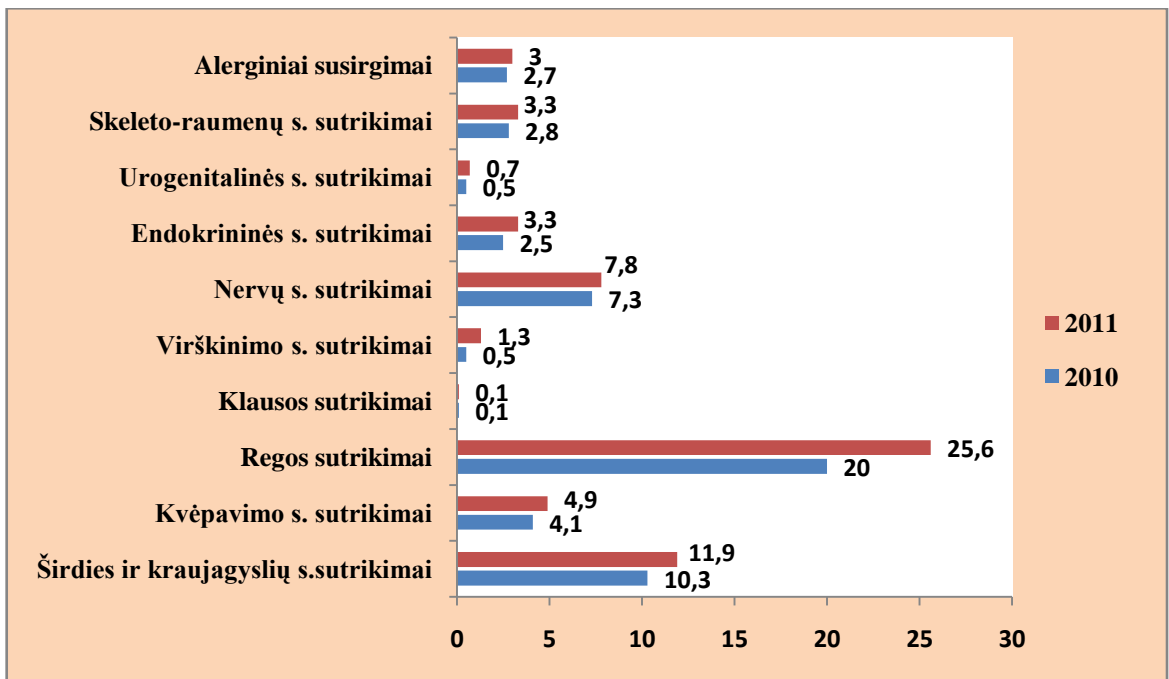
			Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Sveiki vaikai	1 056 (46,1)	945 (50,2)	210 (52,6)	174 (43,6)	611 (47,7)	608 (47,9)	235 (55,3)	163 (42,7)
Turintys sutrikimų vaikai	1 049 (53,9)	1 104 (49,8)	189 (47,4)	225 (56,4)	670 (52,3)	660 (52,1)	190 (44,7)	219 (57,3)

2010 m. bendras vaikams nustatytas sutrikimų skaičius – **2 033. 806** sergančioms mergaitėms, teko **951** sveikatos sutrikimas, **912** berniukų – **1 082** sutrikimai.

2011 m. sutrikimų skaičius tendencingai didėjo. Ikimokyklinių įstaigų ugdytiniams buvo nustatyti **2 579** sutrikimai. **1 049** sergančioms mergaitėms teko **1 246** sveikatos sutrikimai, **1 104** berniukams – **1 333** sutrikimai. Tai rodo, kad kai kurie vaikai turėjo net po kelis sveikatos sutrikimus.

2010 m. Šiaulių ikimokyklinių ugdymo įstaigų kas penktam vaikui buvo nustatytas regos sutrikimas, kas dešimtam vaikui - širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimas, kas keturioliktam vaikui - nervų sistemos sutrikimas. Mažiausia buvo nustatyta urogenitalinės, virškinimo sistemos ir klausos sutrikimų.

2011 m. sutrikimų skaičius augo visose organizmo sistemose. Kaip ir 2010 m. vaikams daugiausiai buvo nustatyta regos, širdies ir kraujagyslių bei nervų sistemos sutrikimų. Mažiausiai buvo klausos bei urogenitalinės sistemos sutrikimų (2 pav.).

2 pav. Visų profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją 2010 – 2011 m. (proc.)

Analizuojant susirgimus pagal ligų klasifikaciją 2010 m. bronchinė astma sudarė net 75 proc. visų nustatytų kvėpavimo sistemos sutrikimų, mišrus raidos sutrikimas 98 proc. - nervų sistemos sutrikimų, plokščiapėdystė 40 proc. - skeleto–raumenų sistemos sutrikimų, antsvoris - 35 proc. endokrininės sistemos sutrikimų.

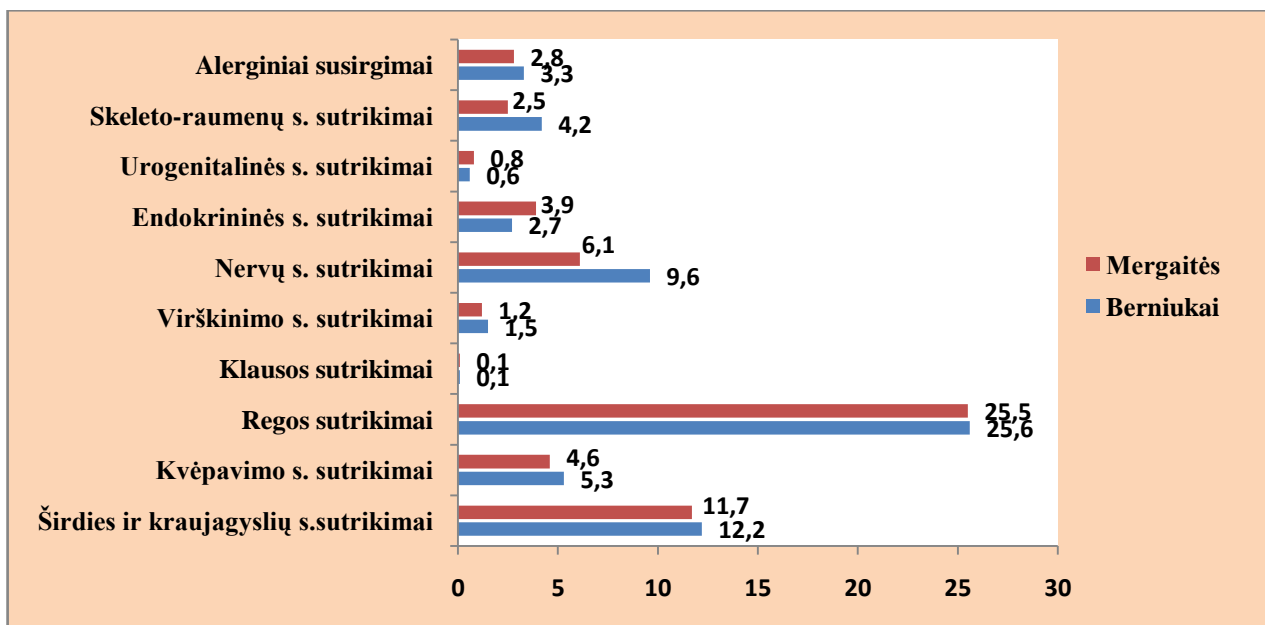
2011 m. buvo stebimi teigiami pokyčiai, - bronchinė astma sudarė tik 65 proc. visų nustatytų kvėpavimo sistemos sutrikimų, mišrus raidos sutrikimas 54 proc. - nervų sistemos sutrikimų, plokščiapėdystė 40 proc. - skeleto–raumenų sistemos sutrikimų, antsvoris - 35 proc. endokrininės sistemos sutrikimų (3 lentelė).

3 lentelė. Vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją lyginant pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk.)

			Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.
Viso	1 246	1 333	208	257	807	802	231	274
Širdies-kraujagyslių s. sutrikimai	246	250	37	52	163	135	46	63
Kvėpavimo s. sutrikimai, iš jų:	96	109	9	16	71	67	16	26
<i>bronchinė astma</i>	59	74	7	11	42	47	10	16
<i>TBC</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Regos sutrikimai	537	525	104	109	332	318	101	98
Klausos sutrikimai	1	2	0	1	1	1	0	0
Virškinimo s. sutrikimai, iš jų:	26	30	6	7	15	18	5	5
<i>refliuksas</i>	8	12	3	0	3	9	2	3
Nervų s. sutrikimai, iš jų:	129	197	20	29	93	135	16	33
<i>epilepsija</i>	1	1	0	0	1	1	0	0
<i>mišrus raišos sutrikimas</i>	80	94	16	18	57	60	7	16
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai, iš jų:	82	55	14	6	48	36	20	13
<i>struma</i>	6	4	0	0	3	4	3	0
<i>cukrinis diabetas</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>antsvoris</i>	32	17	3	3	17	11	12	3
<i>sumažėjęs svoris</i>	21	13	7	2	13	8	1	3
Urogenitalinės s. sutrikimai	17	12	4	5	9	6	4	1
Skeleto-raumenų s. sutrikimai, iš jų:	53	86	4	13	35	50	14	23
<i>skoliozė</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>netaisyklinga laikysena</i>	19	23	1	4	11	13	7	6
<i>plokščiapėdystė</i>	16	42	1	8	13	25	2	9
Alerginiai susirgimai	59	67	10	19	40	36	9	12

Lyginant pagal lytį 2010 m., mergaitėms daugiau nustatyta regos bei endokrininės sistemos sutrikimų, berniukams – širdies ir kraujagyslių, nervų, kvėpavimo, skeleto – raumenų sistemos sutrikimų bei alerginių susirgimų.

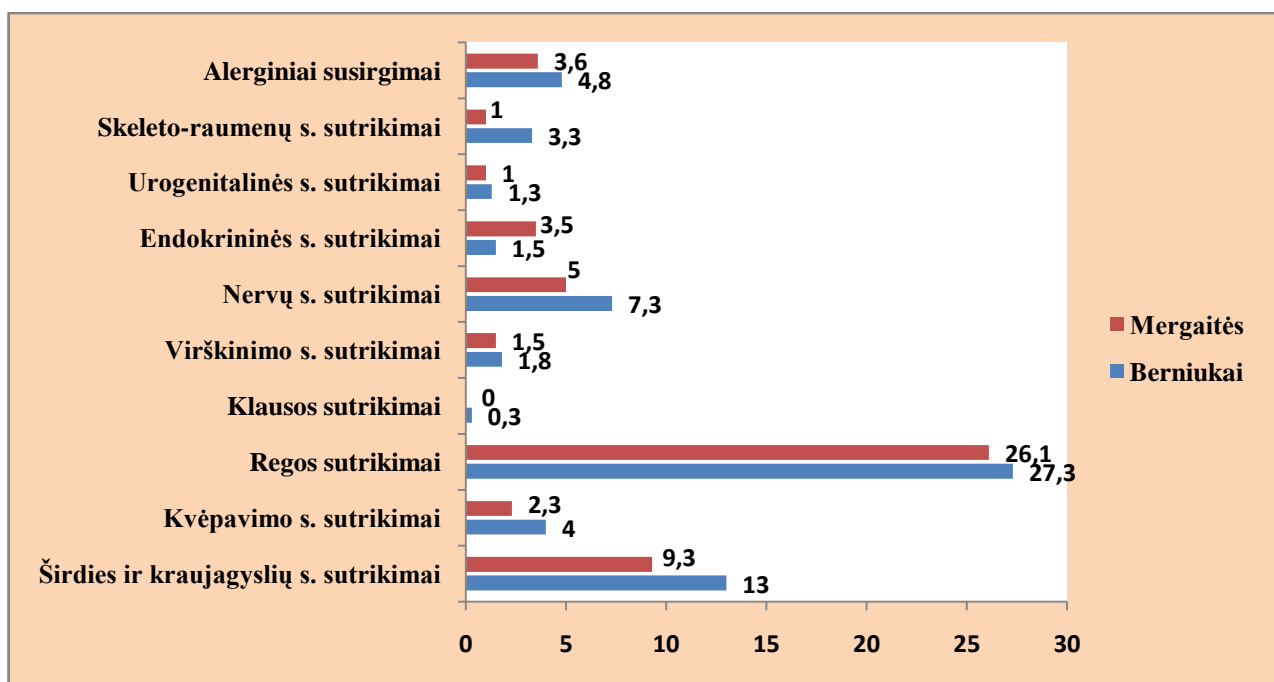
2011 m. berniukams sutrikimų skaičius išaugo visose organizmo sistemose, išskyrus endokrininę ir urogenitalinę sistemas bei klausos sutrikimus, mergaitėms taip pat nustatyta daugiau sutrikimų, išskyrus skeleto – raumenų sistemą ir klausos sutrikimus (3 pav.).

3 pav. Visų profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją (proc.)

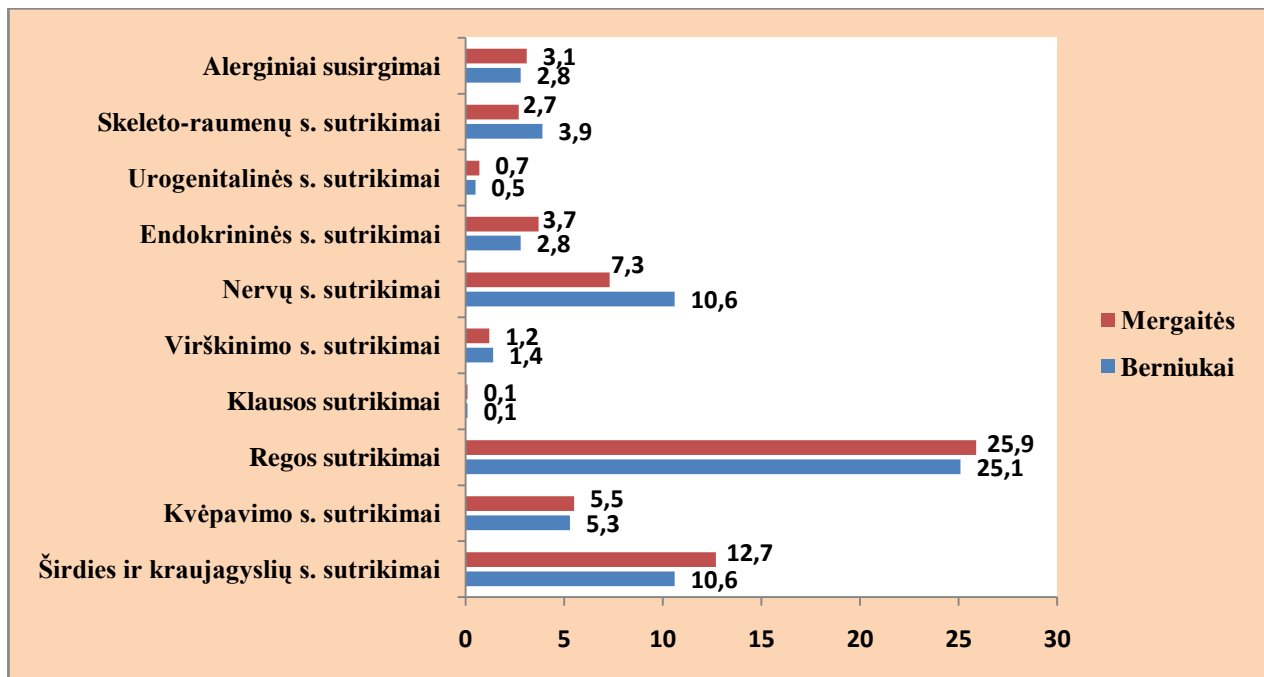
Lyginant pagal ugdymo grupes vyravo regos, širdies ir kraujagyslių, nervų, kvėpavimo sistemos, endokrininės sistemos, skeleto – raumenų sistemos sutrikimai.

Lopšelio grupės berniukams 2011 m. daugiausia buvo nustatyta regos sutrikimų (27,3 proc.), (2010 m. – 15 proc.), širdies ir kraujagyslių sutrikimai sudarė 13 proc. (2010 m. – 10,9 proc.). Lopšelio grupės mergaitėms regos sutrikimų skaičius taip pat padidėjo iki 26,1 proc. (2010 m. 20 proc.), taip pat daugiau buvo ir endokrininės sistemos sutrikimų – 3,5 proc. (2010 m. – 2,0 proc.) bei alerginių susirgimų – 3,6 proc. (2010 m. – 1,0 proc.) (4 pav.).

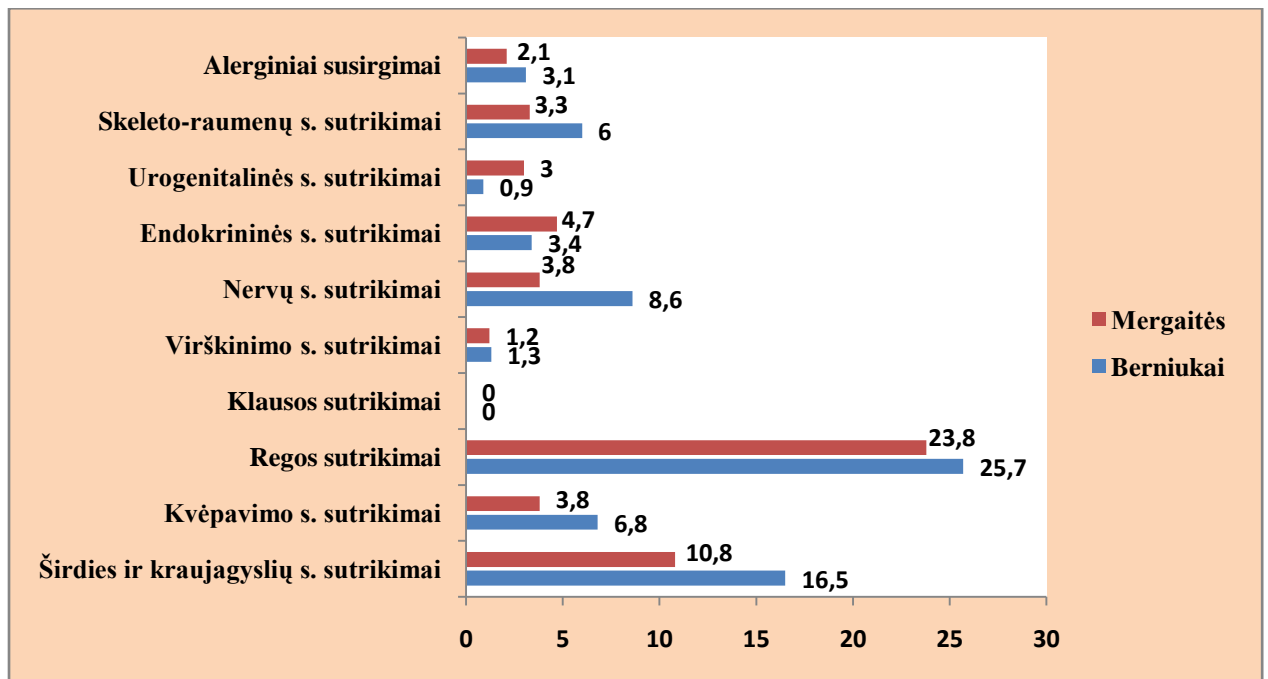
4 pav. Profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją lopšelio grupėje (proc.)

Darželio grupėje 2011 m. tiek berniukams, tiek mergaitėms daugiausiai buvo nustatyta regos sutrikimų. Mergaitėms padidėjo širdies ir kraujagyslių sutrikimų – 12,7 proc. (2010 m. – 9,8 proc.), berniukams daugiau buvo nustatyta nervų sistemos sutrikimų – 10,6 proc. (2010 m. – 9,3 proc.), tačiau sumažėjo alerginių susirgimų (2010 m. buvo 4,3 proc., 2011 m. – 2,8 proc.) (5 pav.).

5 pav. Profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją darželio grupėje (proc.)

Priešmokyklinėje grupėje vaikams daugiausia nustatyta buvo taip pat regos sutrikimų. Berniukams žymiai padidėjo širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų – 16,5 proc. (2010 m. – 11,2 proc.), taip pat skeleto – raumenų sistemos sutrikimų – 6,0 proc. (2010 m. – 4,8 proc.). tačiau sumažėjo nervų sistemos sutrikimų (2010 m. buvo 11,8 proc., 2011 m. 8,6 proc.) ir kvėpavimo sistemos sutrikimų (2010 m. 8,5 proc., 2011 m. – 6,8 proc.). Mergaitėms žymiai padidėjo urogenitalinės sistemos sutrikimų – 3,0 proc. (2010 m. – 0,2 proc.), o sumažėjo skeleto – raumenų sistemos sutrikimų 3,3 proc. (2010 m. – 4,6 proc.) (6 pav.).

6 pav. Profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją priešmokyklinėse grupėse (proc.)

Apibendrinimas

Apžvelgiant Šiaulių ikimokyklinių įstaigų vaikų sveikatos būklę išryškėjo sekančios teigiamos tendencijos. 2011 m. vaikų, lankančių šias įstaigas, skaičius padidėjo. Profilaktiškai patikrinta visų ikimokyklinių ugdymo įstaigų vaikų sveikata. Mergaitės yra geresnės sveikatos būklės nei berniukai. 99,4 proc. visų vaikų buvo priskirti į pagrindinę kūno kultūros grupę, nebuvo vaikų, kurie būtų atleisti nuo kūno kultūros pamokų.

Remiantis analizės duomenimis, nustatyta, kad sveikų vaikų dalis yra mažesnė nei turinčių sveikatos sutrikimų. 2011 m. sutrikimų skaičius tendencingai didėjo. Daugiausia buvo nustatyta regos, širdies ir kraujagyslių, nervų ir kvėpavimo sistemos sutrikimų. Ketvirtadalį visų nustatytų sutrikimų sudarė regos sutrikimai. Neramina tai, kad 2011 m. buvo nustatyta daugiau širdies ir kraujagyslių (~12 proc.), nervų (~8 proc.), kvėpavimo (~5 proc.) sistemos sutrikimų negu 2010 m.

Rekomendacijos

Mokslininkai, tyrinėjantys vaikų sveikatą, pastaraisiais metais pastebi, kad šalyje mažėja geros sveikatos vaikų, o daugėja turinčių įvairių sveikatos sutrikimų ir sergančių lėtinėmis ligomis. Dauguma rizikos veiksnių yra susiję su gyvenimo būdu, įpročiais, kurie formuojasi vaikystėje. Vaikai gyvenamosios sampratą pradeda kurti jau ankstyvojoje vaikystėje, bendraudami su jais artimais žmonėmis. Šeima ir ikimokyklinė ugdymo įstaiga vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia stiprinti ir saugoti nuo mažų dienų.

Pagal kompetencija bendrosios praktikos slaugytojai, logopedai, pedagoginiai darbuotojai turėtų vykdyti lėtinių neinfekcinių ligų (regos, širdies ir kraujagyslių, nervų, kvėpavimo sistemos ligų) profilaktiką. Norint pasiekti rezultatų būtinas glaudus bendradarbiavimas su vaikų tėvais ar globėjais.

Parengė: Šiaulių m. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
Visuomenės sveikatos stebėsenos ir programų skyrius